

Universell utforming Norge rundt

Eksempelsamling – heis og uteområder



Forord

Prosjektet uu.norge.rundt har vært et praksisnært kompetanseopplegg hvor deltakerne får kunnskap gjennom praktiske case som viser både prosess og resultat. Kompetanseutviklingen er basert på tverrfaglig læring gjennom befaring og erfaringsutveksling mellom brukere, driftspersonell og ulike aktører i byggebransjen. Hensikten har vært å skape en plattform for tverrfaglig dialog, utveksling av kunnskap og bygging av nettverk. Eksempelsamlingen er en sammenstilling fra fire forskjellige seminarer som ble gjennomført i perioden fra 2015 til 2017 rundt om i Norge. Tre av prosjektene handler om oppgradering av uteområder, og de to andre beskriver ulike heisløsninger med tilhørende oppgradering av felles inngangsparti.

Husbanken har bidratt med midler til utvikling og gjennomføring av prosjektet.

Oslo, november 2017
Universell Utforming AS

Sammendrag

Eksempelheftet er en sammenstilling av eksempler fra et praksisnært kompetanseopplegg ved fire ulike steder i Norge hvor det er gjennomført seminar med befaring. Tre av eksemplene viser oppgraderte uteareal, hvor det ene er et borettslag og de andre er offentlige arealer som er til stor nytte og bruk av bosatte og besøkende i nærmiljøet. De to andre eksemplene er knyttet til installering og oppgradering av heis i leilighetsbygg. Alle seminarne har bidratt til en tverrfaglig dialog og erfaringsutveksling mellom brukere og ulike aktører innenfor byggebransjen. De fem eksemplene presenteres først med informasjon om prosjektet, en oppsummering av prosessen, suksesskriterier og eventuelle utfordringer, og til slutt noen bilder fra prosjektet.

En helt klar felles suksessfaktor som ble vektlagt ved alle prosjektene var tverrfaglig tett samarbeid med brukere/beboere og involverte parter gjennom hele prosessen, fra idé til ferdigstilling. Dialog og åpenhet var sentralt. Reell medvirkning skapte engasjement og eierskap. Når det gjelder de to heisprosjektene og utearealet i borettslagene, er også engasjementet og kreativiteten fra borettslaget trukket fram som en årsak til at resultatet ble så bra. God informasjon til beboerne underveis har også vært svært viktig. Økonomisk støtte til prosjektering og gjennomføring var avgjørende for at prosjektene kunne realiseres. Hensynet til universell utforming var gjennomgående høyt prioritert i oppgradering og utvikling av de tre utearealene.

Innholdsliste

1. Svarttjern borettslag – uteareal	5	4. Finalebanen – uteareal	29
Informasjon om prosjektet	6	Informasjon om prosjektet	29
Prosess, suksessfaktorer og utfordringer	7	Prosess, suksessfaktorer og utfordringer	31
Prosjekteksempler	8	Prosjekteksempler	32
2. Oscars gate 82 – heis	15	5. St. Olavs Hospital – uteareal	37
Informasjon om prosjektet	15	Informasjon om prosjektet	37
Prosess, suksessfaktorer og utfordringer	17	Prosess, suksessfaktorer og utfordringer	39
Prosjekteksempler	18	Prosjekteksempler	40
3. Storhagen borettslag – heis	22	Foto	44
Informasjon om prosjektet	22		
Prosess, suksessfaktorer og utfordringer	24		
Prosjekteksempler	25		

1.

Svarttjern borettslag – oppgradering av utearealer



Informasjon om prosjektet

Svarttjern borettslag ligger på Romsås i Oslo. Det ble bygget i 1968 og består av 18 bygninger fordelt på seks store gårdstun med til sammen 651 boenheter.

Borettslaget har i perioden høsten 2009 til 2014 gjennomført omfattende rehabiliteringsarbeid, både av uteområdene og bygningsmassene. Tidligere kunne de store gårdstunene oppleves uoversiktlige, trange og utrygge grunnet de mange sportsbodene som var plassert utover. Disse trebodene ble revet og erstattet av boder som ble bygget i en toppetasje på parkeringshusene i borettslaget. Gårdstunene ble dermed åpnet opp og den frigitte plassen kunne brukes til større grøntområder, lekeplasser, sykkelparkering, sittegrupper og nytt avfallshåndteringssystem bl.a. Gangveiene har fått nytt dekke og langsgående kantstein mot gresset samt ny belysning. Området fremstår som mer funksjonelt, oversiktlig og ryddig. Det har vært et mål å integrere universell

utforming i de oppgraderte uteområdene, og sentralt i borettslaget ble det anlagt en universelt utformet lekeplass for alle som har blitt svært populær.

I tillegg til oppgradering av uteområdene har borettslaget også fått nye inngangspartier, omtekket takene, fått nye balkonger med innglassing, etterisolert og teglforblendet fasader, og skiftet ut vinduer.

Oppgraderingsprosjektet ble gjennomført med stor grad av brukermedvirkning og godt samarbeid mellom de ulike aktørene.

Borettslaget fikk en del støtte til prosjektet, bl.a. 1 mill. fra Oslo kommunes Klima- og ENØK-fond og 1,5 mill. fra Groruddalssatsingen. Sistnevnte var øremerket den universelt utformede lekeplassen.

Svarttjern borettslag vant sammen med naboborettslaget Røverkollen, OBOS´ rehabiliteringspris 2014.

Prosjektperiode: 2009–2014

Arkitekt: 4B Arkitekter

Landskapsarkitekt: tegn_3

Prosjektledelse: OBOS Prosjekt

Entreprenører: S-Bygg, Multibygg AS

Kilde: tegn_3, OBOS Prosjekt og Svarttjern borettslag

Prosess, suksessfaktorer og utfordringer

Entreprenøren trekker frem godt samarbeid med underentreprenør, byggherre og OBOS som en suksessfaktor. Det var også et godt samarbeid med borettslaget med byggherremøter og særmøter, og selve byggeprosessen ble positiv ved at beboerne respekterte oppsatte varsler og gjennomføringsprosessen.

Landskapsarkitektens tanker om suksessfaktorer er at man må skape engasjement hos byggherren og samtidig bruke ekspertene på det spesifikke uteområdet, nemlig brukerne/beboerne og byggherren for å få deres ideer og meninger. Samarbeidet mellom de ulike partene krever dialog og åpenhet.

Det har vært et tett samarbeid mellom prosjektgruppen, byggekomiteen og styret i borettslaget. Både beboere med yrkeserfaring fra byggebransjen og styremedlemmer har vært godt involvert i byggekomiteen og prosjektgruppen, og disse har hatt godt oppmøte på byggemøtene med entreprenøren. I tillegg har prosjektgruppen kontrollert alt utført arbeid og vært flinke til å sikre beboerne medvirkning i prosessen. Gjennom å erkjenne at beboerne er forskjellige med ulike behov, stille seg åpne for innspill og være synlige/tilgjengelige har beboerne kunnet komme med innspill og medvirket til gode resultater. Prosjektgruppen har bestått av tre engasjerte beboere med god teknisk kunnskap. God informasjon til beboerne har vært helt sentralt. Det er sendt ut 170 ukentlige skriv og 96 månedlige rundskriv om prosjektet i forbindelse med gjennomføringen.

Prosjekteksampler

Bildene viser hvordan tunene i borettslaget var før oppgraderingen. Tidligere var det mange enkeltboder i borettslagets uteområde. Ved å bygge en ny etasje over parkeringshusene og flytte bodene dit, ble det bedre plass til andre elementer og uteområdet ble åpnere og lettere å orientere seg i.



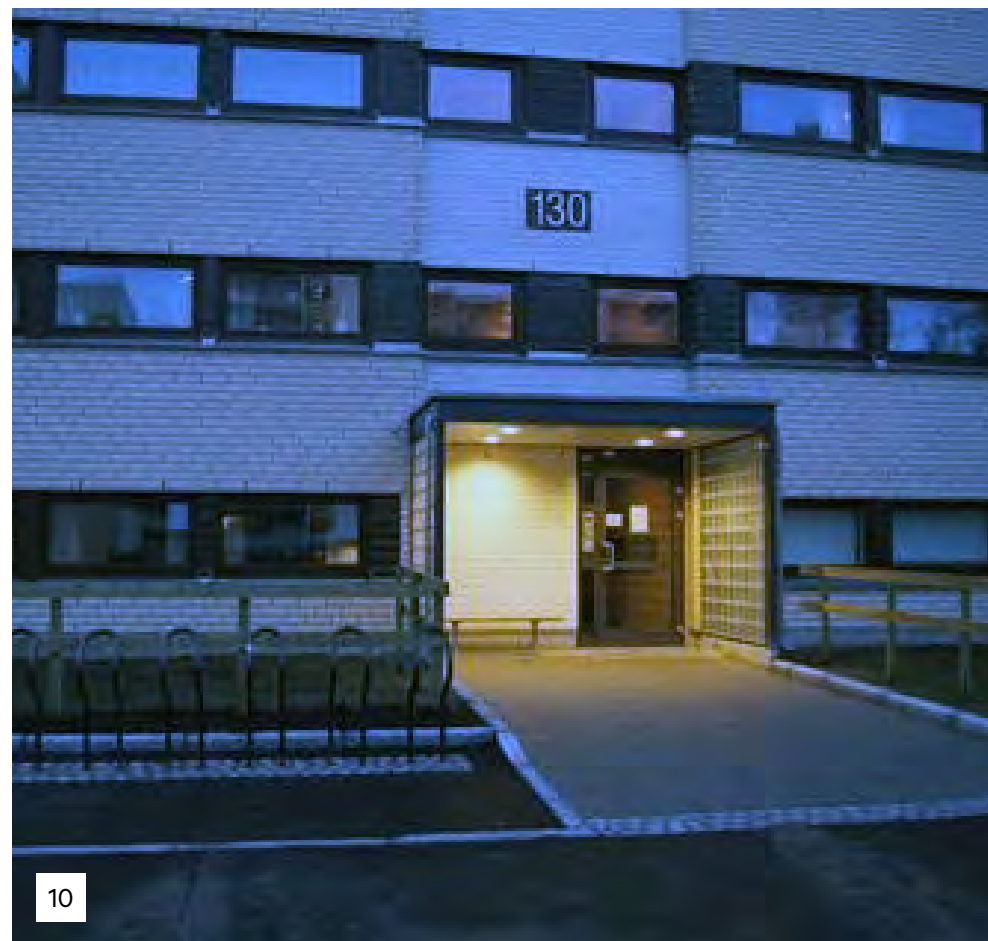
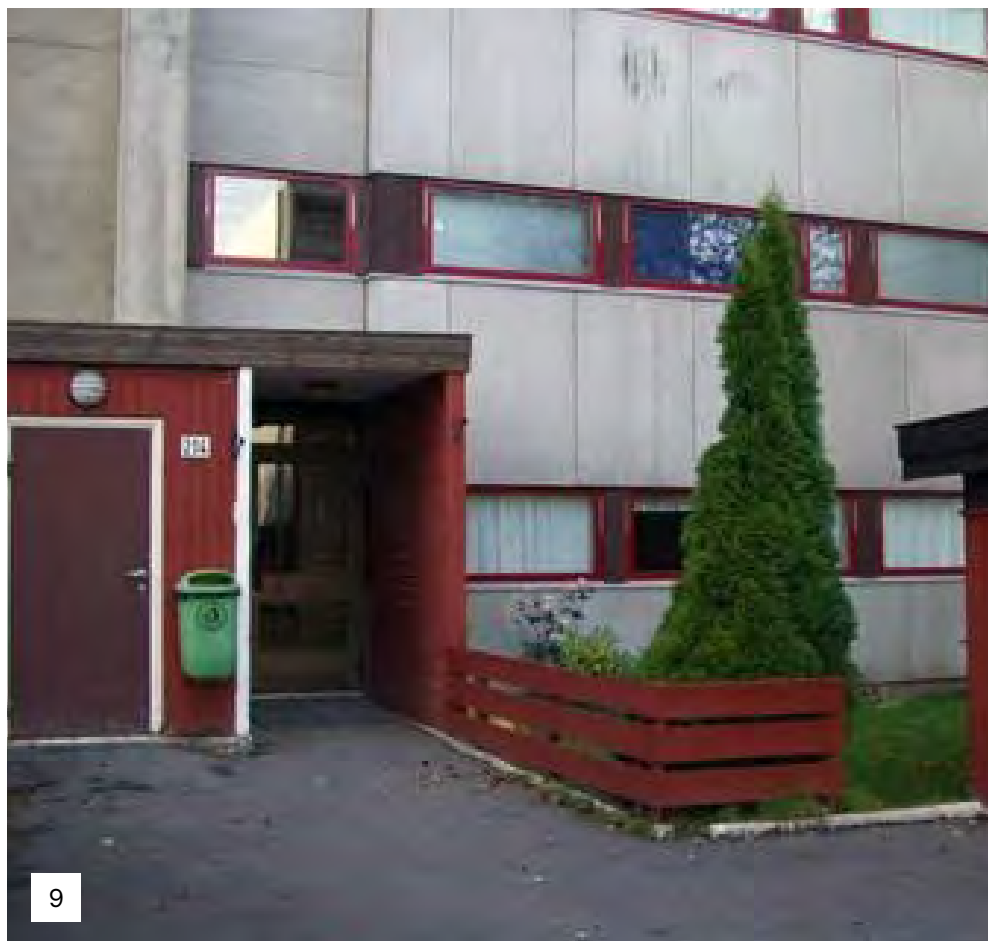
De oppgraderte uteområdene har nå større grøntarealer, og flere sittegrupper og lekeplasser nå som bodene er borte. Kantstein langs alle gangveier utgjør gode naturlige ledelinjer sammen med belysning som også fremhever retningen. Kantsteinen er også skråskjært på kanten for å hindre skader på biler og ved fall. Det ble spesialbestilt bord med ekstra lang bordflate som gir likestilt mulighet for plassering ved at rullestolbruker kan sitte på langsiden av bordet ved siden av benken.



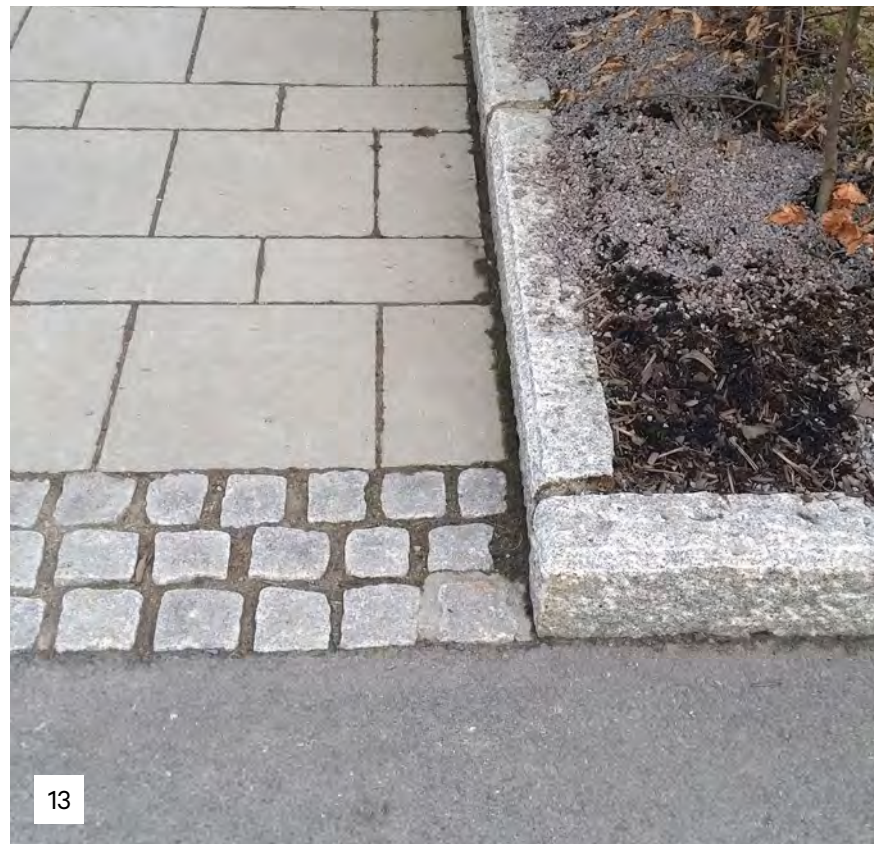
Det er plassert skilt med kart over borettslaget ved alle adkomstveier og kartene er orientert i samme retning som terrenget, noe som gjør orienterbarheten og veifinningen enklere.



Bildene viser inngangspartiet før og etter ombyggingen. Inngangspartiene har blitt større, mer synlige og lysere.



Atkomsten til byggene er taktilt og visuelt avgrenset med tre rader smågatestein og det er kantstein langs atkomstveien. Dette gir en naturlig og god leding mot inngangsdørene. De ulike tunene har ulik farge på adressenummerskiltet og romben i steinen foran inngangspartiet. Det er en god måte å øke orienterbarhet og veifinning, selv om det er for liten kontrast mellom fargene med tanke på svaksynte.



Det ble etablert en ny lekeplass som muliggjør deltakelse og likestilt bruk for barn med ulikt funksjonsnivå. Lekeplassen har blant annet trinnfri adkomst, støtdempende underlag, fuglerede-huske og sklie.



Belysningen er oppgradert med både høye og lave lysstolper der lyskilden er avblendet. Lysstolpene står plassert utenfor gangsonene som er viktig med tanke på å hindre sammenstøt både for mennesker og driftsmaskiner.



2.

Oscars gate 82 – etterinstallering av heis i eksisterende leilighetsbygg



Informasjon om prosjektet

Oscars gate 82 er bygget i 1925 som en tradisjonell bygård. Den har fem etasjer i tillegg til loft, og består av ni boenheter (én i 1. et., to i de øvrige). Det var opprinnelig ingen heis i bygget, kun trapp.

Det har vært mange forsøk på å komme i gang med en heisprosess, men utgangspunktet var utfordrende og prisantydningen høy, dermed ble det bare med tanken. Da sameiet fikk kjennskap om Husbankens støtteordninger ble det skapt ny optimisme. Mange heisfirmaer fikk forespørsel, men de fleste kunne ikke gi et tilbud på grunn av byggets kompleksitet. Det var dessuten ikke mulig å montere utvendig heis på grunn av restriksjoner for fasadeendringer.

Trapperommet ble ansett som for lite og hovedtrappen for smal, men det ble funnet en løsning med en skreddersydd løsning hvor heissjakten ble løftet opp og senket ned gjennom taket.

Resultatet ble en heis med kupestørrelse 85 x 75 cm. Dette er ikke tilstrekkelig størrelse for en rullestol, men fungerer dersom man benytter en overgangsstol. Videre ble trapperommet rehabilitert med moderne utforming og belysning.

For de eldre beboerne har prosjektet gitt muligheten for å kunne bo i hjemmet sitt lengre. Samtlige boliger har fått en verdiøkning utover normal prisvekst etter oppgraderingen.

Prosjektet har blitt støttet av Husbanken og Velferdsetaten i Oslo kommune:

- 30 000 kr til forprosjekt i 2013 (Husbanken)
- 1 000 000 kr til prosjektgjennomføring i 2014 (Husbanken)
- 750 000 kr til prosjektgjennomføring i 2014 (Velferdsetaten)

Totalkostnad heis og andre bygningsmessige arbeider: 2 625 000 kr

Prosjektperiode: 2013-2014

Totalleverandør: Euroheis AS

Underleverandører: Ivar Bråthen Mekaniske AS og
Tømrmester Jan H. Norbeck

Kilder: Sameiet Oscars gate 82 og Euroheis AS

Prosess, suksessfaktorer og utfordringer

Positive faktorer for at prosjektet ble gjennomført med suksess:

- En ildsjel som viste seg å være en meget kvalifisert bidragsyter med teknisk kunnskap
- Økonomisk støtte til forprosjektering og gjennomføring
- Tett samarbeid mellom entreprenør og sameiet
- Skreddersydd heisløsning for å oppnå maks størrelse på heisstolen og samtidig ivareta krav til trappen

Utfordringer:

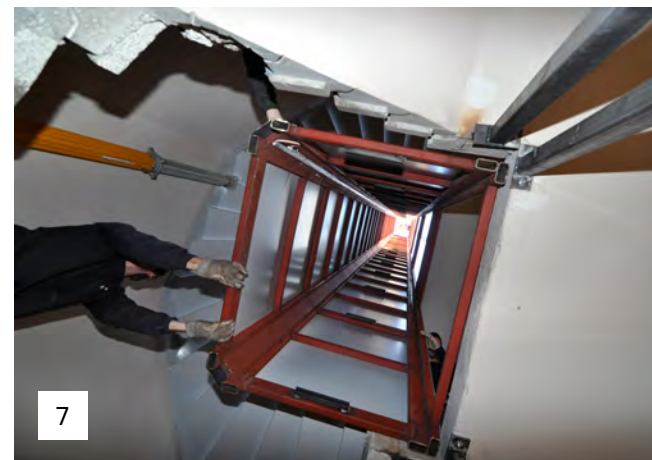
- Heisen kunne ikke monteres på utsiden av bygget pga. restriksjoner på fasadeendringer.
- Prosjektet måtte gjennomføres innen utgangen av 2014 (tidsfrist fra Husbanken), noe som ble knapt med tid når oppstart var våren 2014.

Prosjekteksempler

Felles korridor på inngangsplanet med direkte forbindelse mellom inngangsparti og heis. Trapperom sett fra inngangsplanet før montering av heis og rehabilitering av trapp, og sett ovenfra hvor heissjakten etter hvert skal senkes ned i.



Heissjakten løftes over taket, og senkes ned i trapperommet.



Trapperom etter montering av heis og rehabilitering. Bildet er tatt i døråpningen og gir ikke et riktig inntrykk av bevegelsesareal foran heisdøren.



Bildene viser håndløper langs trapp, og det rehabiliterte trapperommet der en del av vegg har blitt skåret ut for å skape et større bevegelsesareal foran heisdøren, samt hvilken løsning som er valgt for belysning.



3.

Storhagen borettslag – Oppgradering av heis i eksisterende leilighetsbygg



Informasjon om prosjektet

Storhagen borettslag ligger i Stavanger og består av to høyblokker med to innganger hver. Blokkene har totalt ti etasjer og 72 boenheter. De ble bygget i 1966-68 og var de første høyblokkene i Stavanger. Av økonomiske grunner ble det under byggingen installert heiser i hver oppgang som startet og stoppet på mellomrepos. Det vil si at beboerne måtte gå opp åtte trinn for å komme til heisen, og senere opp eller ned åtte trinn for å komme til etasjeplanet der leiligheten lå.

Borettslaget har en høy andel eldre, og også for andre beboere hadde det vært mer gunstig med trinnfri atkomst til leilighetene. Det ble derfor lagt fram forslag og budsjett av på ekstraordinær generalforsamling våren 2015 å oppgradere heisene i 2016. Dette var borettslagsstyrets initiativ og de presenterte forslaget i samarbeid med BATE boligbyggelag. Fordeler ved forslaget som ble presentert: «Forbedring av tilkomst til/fra heiser vil være med

på å gi mange beboere økt livskvalitet og mulighet til å bli boende lenger i eget hjem. For mange med redusert funksjonsevne er heis helt nødvendig. Heisen gir økt tilgjengelighet for både beboere og besøkende. Om du har barnevogn, handleposer, rullator eller rullestol, er heisen et gode alle kan nyte godt av, og som letter hverdagen.» Alternativet var ordinært vedlikehold og utskifting av heisene innen 2020. Det førstnevnte forslaget ble vedtatt mot én stemme, og styret fikk mandat av generalforsamlingen til å gjennomføre prosjektet.

Nå er heisen etablert på bakkeplan og det er saget ut åpning i betongveggen til nye heisdører i etasjeplanene for å gjøre atkomsten trinnfri. De gamle heisdørene på mellomreposene er forblendet med pusset lecavegg samt store bilder på rustfrie stålplater. Bildene har motiv fra nærområdet til borettslaget, og idéen til dette var det styret som hadde. Tilsvarende bilder finnes i inngangspartiet. Alle himlingene på alle repos, i tillegg til i inngangspartiet, har fått lydabsorberende plater og ny belysning. Akustikk- og lysforholdene har dermed blitt svært gode.

Heisstolen har talesyntese, speil, håndlist, god belysning, taktile knapper og klappsete.

Inngangspartiet var tidligere delt i to rom av et vindfang. Disse er nå slått sammen til ett, har fått ny belysning, lydabsorberende

himlingsplater, bilder, postkassene er trukket inn i veggen for å gi bedre plass, og det er plassert en benk der til de som vil hvile. Ytterdøren åpnes nå automatisk med bevegelsessensor når man går ut, eller låser opp døren med brikke utenfra. De som søker om det kan få fjernkontroll. Det er også installert et nytt ringetablå.

På grunn av oppsparte midler har oppgraderingen ikke gitt økte fellesutgifter for beboerne. Borettslaget har også i den senere tid fått innlasset balkongene.

Prosjektperiode: Oppgradering av heiser til trinnfri tilgjengelighet 2015-2017 (bygging 2016-2017)

Aktører: Storhagen Borettslag, BATE boligbyggelag, Heis1 AS og Sørvest Betongsaging AS

Kilder: BATE boligbyggelag og styret i Storhagen borettslag

Prosess, suksessfaktorer og utfordringer

Én av suksessfaktorene har vært et engasjert, kreativt og løsningsorientert styre i borettslaget, med to ildsjeler i spissen. De har vært pådrivere for dette prosjektet i godt samarbeid med BATE boligbyggelag. Styret beskriver resultatet selv som «helt fantastisk». Periodene med bygging har vært godt planlagt, og det har vært et godt samarbeid med Sørvest Betongsaging AS og Heis1 AS. Det har vært få klager fra beboerne.

Utfordringer:

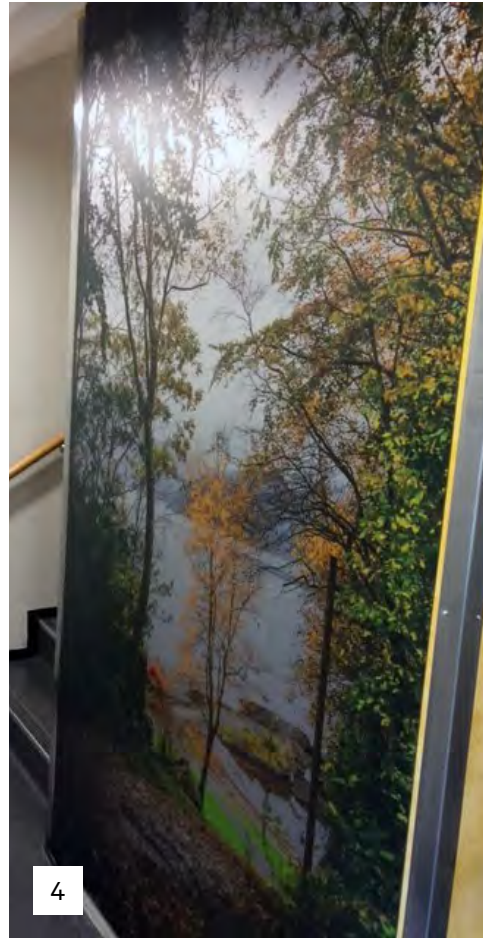
Det eksisterende gulvet med betongtykkelse 80–120 cm måtte senkes 150 cm for å heisen ned på inngangsplanet. I en av heissjaktene var grunnfjellet så hardt at det måtte sprenges, men de fikk det til. Det ble også større utfordringer med forskaling/støping og forlengelse av sjaktveggene enn forutsatt og den ene sjakta var skjev.

Prosjekteksempler

Oppgradert entré med nytt gulv, bilder på veggene, og himling med ny belysning og lyddemping.



Bildene viser tidligere heisatkomst med dør på mellomrepos som nå er forblendet og dekket med flotte bilder montert på rustfrie stålplater med motiv fra nærområdet, samt ny tilgjengelig heisatkomst på etasjeplan og heisstolen.



Inngangsdørene til leilighetene er malt i kontrast til veggen og er godt synlige. Det er montert lyddempende plater i taket, samt installert ny belysning.



Bildet viser hovedinngangsparti med trinnfri atkomst. Her er nytt ringetablå montert, og døren åpnes automatisk med bevegelsessensor. Entréen er romslig og det er god plass for hvilebenk. Dør i god kontrast til veggen.



4.

Finalebanen – oppgradering av offentlig uteareal



Informasjon om prosjektet

Finalebanen er en park i Trondheim som ligger like ved St. Olavs hospital, NTNU og Gløshaugen. Parken har vært et viktig leke- og oppholdsareal for nærområdet i flere tiår, og har blitt flittig brukt av skoler, barnehager, studenter og andre. I 2009 ble det vedtatt en reguleringsplan for området med etablering av en parkeringskjeller for 250 biler under store deler av parken. Dette var grunnet et økende behov for flere parkeringsplasser til St. Olavs hospital.

Det var flere utfordringer med   etablere en park opp  et parkeringshus, blant annet med tanke på vekten av elementer i parken opp  kjellertaket, vannavrenning og teknisk infrastruktur som fulgte med parkeringsanlegget. Ved   plassere ballbaner og aktivitetsarealer over parkeringskjelleren ble ikke vekten opp  kjellertaket for stor. Teknisk infrastruktur som ventilasjons- og lufferør ble samlet og integrert i trappehusene slik at antall elementer som stakk opp av bakken ble redusert. Dermed ble

man ikke konstant minnet på at man sto oppå et parkeringshus. Trappehusene ble utformet slik at de også ble funksjonelle elementer, integrert i parken. Ett av dem har buldrevegg, mens et annet er bakvegg for en pergola med benk. Overvann blir samlet i renner og føres til et basseng i nordenden av parken. Området lengst nord i parken lå utenfor parkeringskjelleren, og derfor kunne flere store trær bevares her og gi parken et frodig og rolig hjørne. Det ble også etablert en fontene, større plenarealer til soling og lek, sandvolleyballbane, bordtennisbord, slengeringer og skranke/stenger til street workout/parkour og annen aktivitet, lekeområde for småbarn med trehjulsløype, sandkasser og elementer for sansestimulering.

Universell utforming av parken har stått sentralt i både planleggingen og utførelsen. Det er sikret god lesbarhet og orienterbarhet gjennom en soneinndeling av parken. Dette blir forsterket ved bruk av naturlige ledelinjer og tydelige langsgående kanter, gjennomtenkt belysning og bevisste materialvalg med gode visuelle og taktile kontraster. Det er også sikret nivåfrie- og hinderfrie adkomster og gangsoner med faste og sklisikre overflater og tilbaketrukne møbleringssoner. I tillegg er det tenkt på elementer som gir variert sansestimulering: frodighet, lukt, rennende vann, ulike materialer og overflater, og bevisst bruk av ulike farger samt aktivitetstilbud som stimulerer likevektssansen.

Gjennom medvirkningsprosessen med nærmiljøet og brukere av parken, kom det fram at de heller ønsket to små ballbaner enn én stor. Finalebanen fikk én liten ballbane med kunstgress, og én bane med slipt betong som kan brukes til blant annet basketball, skating, sykling, og kan islegges om vinteren. Denne fleksible bruken var ett av ønskene som kom fram i medvirkningsprosessen for å skape en best mulig park for dem som bruker den. Etter åpningen av den nye Finalebanen den 29. september 2011 har parken igjen blitt svært populær for hele Trondheims befolkning, og er en av de mest besøkte parkene i byen.

Prosjektperiode: 2009-2012

Tiltakshaver: Trondheim Parkering KF

Prosjekt- og byggeledelse: PTL/Faveo

Landskapsarkitekt/arkitekt: Asplan Viak AS

Hovedentreprenør: Veidekke Entreprenør Trondheim AS

Anleggsgartner: Ottar Augdal AS

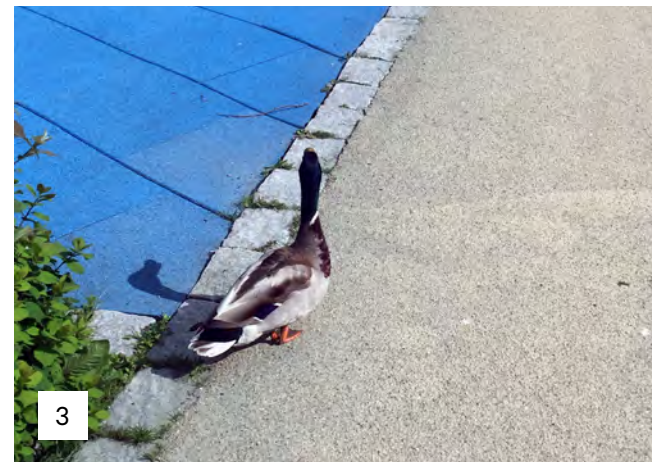
Kilder: Prosjektfakta av NLA, faktaark om Finalebanen

Prosess, suksessfaktorer og utfordringer

Hensynet til universell utforming var sentralt gjennom hele prosessen. Utfordringer som oppstod ble kreativt løst og integrert i helheten. Dette gjaldt blant annet utforming av de to trappehusene som ble til klatrevegg og en hyggelig pergola med sitteplasser. Håndtering av overvann ble også løst og integrert på en god måte. Gode medvirkningsprosesser resulterte både i gode ideer til utforming, og til at planlegging og gjennomføringen førte til et godt resultat. Etter ønske fra brukere ble blant annet en stor ballplass som tidligere var der endret til to mindre plasser, noe som gir mer fleksibel bruk for flere formål.

Prosjekteksempler

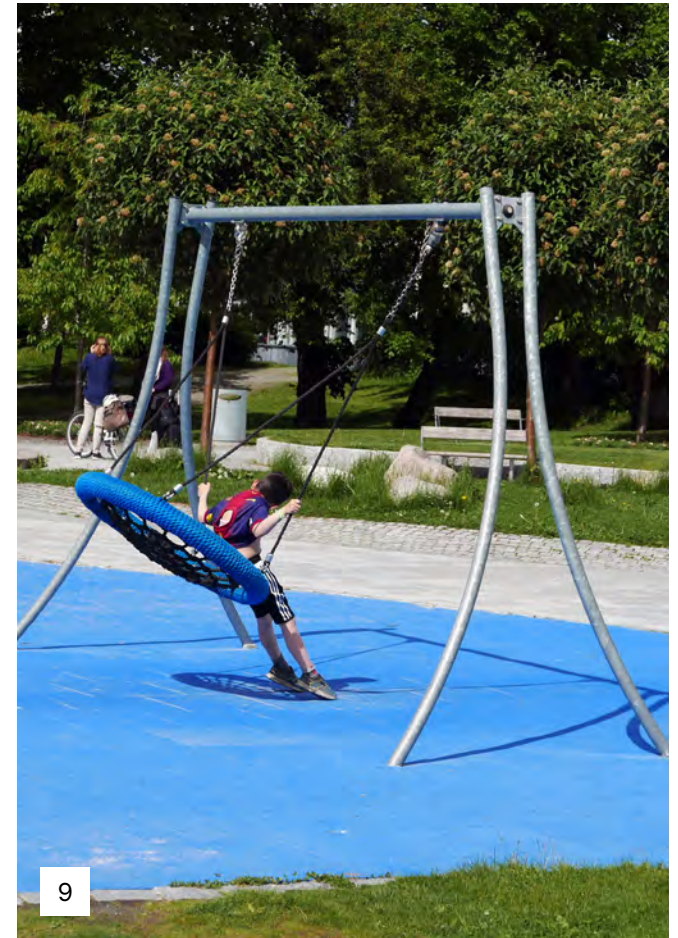
Gjennomgående gangvei med fast dekke og taktil og visuell avgrensning. Til og med endene følger den naturlige ledelinjen. Lekearealene er synliggjort med blåfarge på det støtdempende underlaget og er tilgjengelig uten nivåforskjell fra gangvei. Det er benyttet forskjellige materialer i dekke på gangsonen og møbleringssonen hvor benker, belysning og søppelkasser er plassert. Dette gir en ryddig definert gangbane uten hindringer. Legg merke til at søppelkassen ikke står helt ved sitteplassene for å unngå lukt og insekter der man sitter.



Leding av overvann går gjennom parken via en åpen renne. Det er lagt en rist der rennen krysser gangveien for å sikre en jevn og plan gangsove.



Bildecksempel av ulike aktivitetsmuligheter som finnes i parken.



Bildeeksempel av ulike aktivitetsmuligheter som finnes i parken.



Bildeeksempel av ulike aktivitetsmuligheter som finnes i parken.



5.

St. Olavs Hospital – oppgradering og utvikling av offentlig uteareal



Informasjon om prosjektet

Prosjektet er en del av den omfattende sykehusutbyggingen og -rehabiliteringen av St. Olavs Hospital til en funksjonell, attraktiv og miljøvennlig bydel i Trondheim. I utbyggingen har bygningsmassen blitt delt opp i kvartaler med store grønne innslag av parker og hager.

I 1997 ble Asplan Viak AS engasjert til å oppgradere og etablere utearealene i og rundt St. Olavs Hospital, med tanke på landskap og infrastruktur. Asplan Viak AS har vært ansvarlig prosjekterende for gater, plasser, parker, gårdsrom og takhager, samt vært engasjert i å lage en overordnet landskapsplan for prosjektet, enkelte reguleringsplaner og bebyggelsesplaner. Det er lagt vekt på grønn opplevelseskvalitet, form og funksjon.

Kvartalsinndelingen av bygningsmassen har bidratt til god fleksibilitet, lesbarhet og orientering for alle brukere av området, både fotgjengere, bilister, syklister og utrykningskjøretøy. Det store innslaget av grønne elementer resulterte i et uteområde med mange opplevelsesmuligheter og stemninger med frodige gatenett, gårdsrom, parker og takhager, i tillegg til urbane plasser og kunst.

Gjennom hele prosjekteringsperioden har universell utforming

vært en integrert del av landskapsplanene, med slagordet «Bra for alle – nødvendig for noen». Asplan Viak AS har så langt som mulig benyttet følgende prinsipper for universell utforming: Like muligheter, fleksibel, enkel, forståelig, skadeforebyggende, uten besvær og plass nok. I tillegg er det laget mange gode sitte- og hvileplasser, samt naturlig ledning for blinde og svaksynte så langt som mulig.

Det har vært en økt oppmerksomhet rundt behovene til alle de ulike brukergruppene: pasienter, pårørende, ansatte og studenter. Et tett samarbeid med brukerrepresentanter har vært en forutsetning for å lykkes.

St. Olavs plass, en plass på 120 x 60 meter, ligger i hjertet av sykehusområdet. Den er utformet med øyer av opphøyd beplantning med integrerte sitteplasser og sykkelparkering, med mål om å skape en bruksplass. Møbleringssonene rundt øyene er markert med masi-kvartsitt, som er en grønn bergart, som kontrast mot den lyse granitten på resten av plassen. Dette letter orienteringen på plassen.

Uteområdene synes å være vellykket utformet; de har fått flere priser og er mye brukt.

Prosjektperiode: 1997-2014

Landskapsarkitekt: Asplan Viak AS

Landskapsarkitekt: PTL/Faveo

Oppdragsgiver/Byggherre: Helsebygg Midt-Norge

Entreprenør: Søbstad AS

Kunstner: Tony Cragg

Arkitekt: Team St. Olav AS og Ratio Arkitekter AS

Priser: Statens Byggeskikkpris 2013 – hedrende omtale. The Design & Health International Academy Awards, Toronto 2014. Norsk Forms Innovasjonspris for universell utforming og kategorivinner innen landskapsarkitektur, 2014. Kommunal- og moderniseringsdepartementets pris for Attraktiv by, 2015.

Kilder: Prosjektfakta av NLA, Asplan Viak AS, foredrag av landskapsarkitekt Trond Heggem i Trondheim den 14. juni 2017 og boka «Grønt sykehus – Utemiljø i særklasse ved St. Olavs Hospital» utgitt av Helsebygg Midt-Norge og Asplan Viak AS.

Prosess, suksessfaktorer og utfordringer

Det har vært en lang prosess fra 1997 til 2014, noe som i seg selv kan by på utfordringer. Det som trekkes fram som suksesskriterier er god ledelse, tydelige ideer og klare mål gjennom hele prosessen. Sykehusbebyggelsens inndeling i kvartaler har bidratt til god veifinning, lesbarhet, orientering og fleksibilitet. Mye bruk av planter, naturlig leding, ryddige gang- og møbleringssoner og mange sittemuligheter har virket trivsels- og helsefremmende. En forutsetning for å lykkes har vært et tett samarbeid med brukerrepresentanter og ulike brukergrupper av området, selv om det lange tidsperspektivet har gjort kontinuiteten i dette utfordrende.

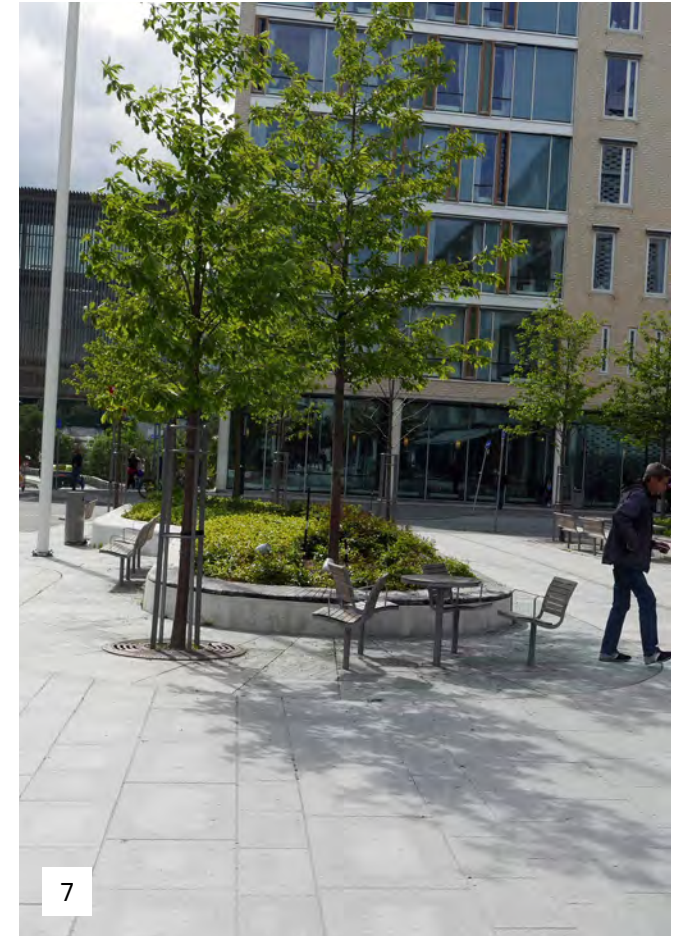
Prosjekteksempler

Kunstutsmykking på plassen kan være til hjelp for å orientere seg. Vannfontenen lager lyd som også kan benyttes som et orienterende element.



2

Det er anlagt en ryddig, bred gangsoner hvor møblering og beplantning er lagt som et skille mot trafikken. Det er benyttet forskjellig dekke i gangsonen og møbleringssonen, og i tillegg er det etablert en ledelinje som følger gangsonen. Også sykkelparkering og belysning er atskilt fra gangbanen med dekke som er visuelt og taktilt ulikt fra møbleringssonen. Sittegrupper og beplantning er etablert som buffersone mot trafikken, og her er det også avsatt inkluderende plass for personer i rullestol.



Grøntområde med fast dekke på gangveien langs vannet. Det er også anlagt en brygge slik at man kan komme nærme vannet.



Parken har flere rolige plasser tilrettelagt med benker og fargerike blomster.



Foto

Forsidebilder: Universell Utforming AS

Kapittel	Illustrasjon	© Copyright
1	Kapittelforsidebilde	Universell Utforming AS
1	2-4	tegn_3
1	5-8	Universell Utforming AS
1	9-10	tegn_3
1	11-15	Universell Utforming AS
1	16-17	tegn_3
1	18-19	Universell Utforming AS
2	Kapittelforsidebilde	Universell Utforming AS
2	2	Universell Utforming AS
2	3-7	Euroheis AS
2	8-11	Universell Utforming AS
3	Kapittelforsidebilde	BATE boligbyggelag
3	2	Universell Utforming AS
3	3-5	BATE boligbyggelag
3	6-10	Universell Utforming AS
4	Kapittelforsidebilde	Trondheim2030
4	2-19	Universell Utforming AS
5	Kapittelforsidebilde	Asplan Viak AS
5	2-13	Universell Utforming AS